

Manual för mänskliga rättigheter genom sporten

Slutresultatet av Back to basics: Human Rights Education through Sport-programmet

Co-funded by
the European Union

Introduction

ENGSO Youth, en ungdomsledd organisation på europeisk nivå vid kopplingen mellan idrott och ungdomar/barn, hade förmånen att organisera ett årligt långt program: Tillbaka till grunden: Mänskliga rättigheter & Idrott, som stöttats av Europarådet genom den Europeiska Ungdomsstiftelsen ([Council of Europe through the European Youth Foundation](#)).

Syftet med programmet är att stödja ungdomar och idrottsorganisationer samt de ideella krafterna och alla som jobbar inom idrott och ungdomsverksamheten, genom att utveckla kompetenser som kan fungera som en multiplikator för mänskliga rättigheter och utbildning inom mänskliga rättigheter genom idrott i deras verksamheter.

Mer än 100 unga ledare som arbetar inom och/eller med ungdoms- och idrottssektorn från mer än 30 länder, har introducerats till ett teoretiskt kontext kring idrottens bidrag för att främja, säkerhetsställa och förespråka mänskliga rättigheter. Med inspiration från diskussioner, utbyte och deltagarnas expertiser lyckades de skapa en workshopserie som kallas "Human Rights Education" under ledning av ENGSO Youths verktygslåda som kan hittas på följande sidor. En rolig men samtidigt meningsfull icke-formell utbildning som innehåller fysiska aktiviteter och övningar med det gemensamma målet att lyfta fram vikten av mänskliga rättigheter med idrott som verktyg.

Att förstå mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter är grundläggande rättigheter och friheter som varje person har lika rätt till. Skyddet av mänskliga rättigheter är primärt statens ansvar. Emellertid kan även andra aktörer påverka mänskliga rättigheter. Även inom idrotten har mänskliga rättigheter stor betydelse. Den essentiella, positiva sociala bidraget från sporten är oomtvistat: Glädje i spelet, mångfald, tolerans och respekt – dessa är värden som aktivt omfamnas och ständigt främjas av organisationer och är också av central betydelse med avseende på mänskliga rättigheter. I isolerade fall kan dock intressenter även ha en negativ påverkan på människors rättigheter. Det kan till exempel handla om frågor om barns välfärd i situationer där barn och unga är i föreningars omhändertagande, risker för besökare på arenor på grund av strukturella brister, skydd av spelare mot diskriminerande fientlighet eller till och med kränkningar av integriteten vid otillbörlig användning och lagring av personuppgifter av sportklubbar. Klubbar står också inför allt mer komplexa internationella affärsrelationer och ställs inför nya frågor som rör mänskliga rättigheter, till exempel dåliga arbetsvillkor på produktionsplatser och leverantörers eller licenshavarnas leveranskedjor.

Det underliggande konceptet för idrott och mänskliga rättigheter är djupt integrerat i FN:s hållbarhetsmål (Sustainable Development Goals). I detta avseende presenterade FN:s hållbarhetsfond en verktygslåda om hur idrott kan bidra till att uppnå dessa mål. Noterbart är att omkring 90 % av hållbarhetsmålen är på något sätt relaterade till mänskliga rättigheter.

Tre exempel på hur idrott kan ha en positiv inverkan på inom olika hållbarhetsområden.

- Idrottens roll för att främja jämställdhet är avgörande. Idrotten hjälper flickor och kvinnor att bygga upp självkänsla och utveckla färdigheter som behövs för att bli jämställda deltagare och ledare i sina samhällen. Sport kan också främja kroppsmedvetenhet bland unga kvinnliga idrottare, många program ökar medvetenheten om sexuell hälsa genom sportinitiativ.
- I den sanna andan av att inte lämna någon bakom sig, visar idrottens kraft i social integration väl i dess förmåga att skapa medvetenhet om social integrering för personer med funktionsnedsättning.
- Idrotten har en stark sammankallande kraft med förmågan att öka synlighet, förståelse och uppnåendet av hållbarhetsmålen över hela världen. Verktygslådan diskuterar hur idrotten kan integreras i viktiga hållbarhetsmål och dess målgrupper. (SDG Fund, 2019).

Utveckling av policy för mänskliga rättigheter i stora idrottsorganisationer

Det största styrande organet inom idrotten, FIFA, har genomfört tre människorättsrapporter sedan upprättandet av en människorättspolicy 2017. FIFA:s omvandling började med Ruggie-rapporten i april 2016: Professor Ruggie och FIFA:s nya rådgivande styrelses fokus var att anta en mänskliga rättighetspolicy, inbädda respekt för mänskliga rättigheter, identifiera och utvärdera risker för mänskliga rättigheter, ta itu med risker för mänskliga rättigheter, spåra och rapportera om genomförandet och möjliggöra tillgång till rättsmedel. Dessa principer, baserade på FN:s vägledande principer för idrott och mänskliga rättigheter, som godkändes som ett policydokument av FIFA-rådet i maj 2017, det första för ett internationellt idrottsförbund. I Human Rights Advisory Board ingick åtta ledamöter med högt anseende inom området skydd för mänskliga rättigheter. Och andra sidan sammanföll inrättandet av organet med FIFA:s styrelse- och korrupsionskris efter skandalen kring dess tidigare president. Ett av tillämpningsområdena för människorättspolicyen är säkerligen den pågående hanteringen av mänskliga rättigheter i samband med stora FIFA-turneringar, med ett aktuellt fokus på FIFA World Cup 2022 i Qatar.

UEFA presenterade en undersökning över sina förbund 2017, som resulterade i en människorättsrapport som gav en första analys av forskning där man undersökte hur UEFAs medlemsförbund uppfattar, främjar och skyddar mänskliga rättigheter. När det gäller styrning av mänskliga rättigheter visade resultaten att en anmärkningsvärt hög andel medlemsföreningar inte bara har ett formellt engagemang för mänskliga rättigheter (antingen en klausul i föreningens stadga eller en uppförandekod), utan också tar hänsyn till mänskliga rättigheter när de engagerar sig i affärer med tredje part (försörjningskedjor, leverantörer, andra medarbetare eller regeringar), välja sponsorer och bestämma var en turnering ska vara värd.

Internationella olympiska kommittén (IOC) godkände nyligen det strategiska ramverket för mänskliga rättigheter med ambitionen att i grunden forma IOK:s, de olympiska spelens och den olympiska rörelsens arbetsmetoder, för att säkerställa att mänskliga rättigheter respekteras inom deras respektive ansvarsområde. Organisationen har redan införlivat mänskliga rättigheter i värdstadskontraktet i anbudsprocessen för de stora sportevenemangen, som först kommer att gälla med start olympiska spelen i Paris 2024.

På baksidan av åtagandena som gjordes i Transformation 2022 har Commonwealth Games Federation (CGF) börjat integrera mänskliga rättigheter i budgivningen, planeringen, iscensättningen och leveransen av Commonwealth Games. I mars 2016 lanserade CGF i allians med UNICEF och andra partners ett initiativ för att utveckla vägledning för due diligence för mänskliga rättigheter och tekniskt stöd för de kommande fyra Commonwealth Games och Commonwealth Youth Games värdstäder.

Och detta är bara några exempel från de stora sport organisationerna/förbunden, som försöker visa vikten av Human Rights & Sports-integreringen.

- CENTRUM FÖR IDROTT OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Centrum för idrott och mänskliga rättigheter, som lanserades i juni 2018 är resultatet av många års arbete av organisationer som nu är representerade i dess rådgivande råd, och en treårig process av kollektiva åtgärder genom nätverket som ledde till centrets bildande (Mega Sporting Event Platform for Human Rights [MSE Platform]).

MSE-plattformen sammankallades första gången i november 2015 av Institute for Human Rights and Business (IHRB), och visade under de kommande två och ett halvt åren värdet av kollektiva åtgärder genom en rad konkreta aktiviteter, inklusive att bedriva forskning, införa instrument och sammankalla intressenter i lokala och globala forum för att dela kunskap, bedöma framsteg och identifiera utmaningar.

Ett åtagande att etablera centret gjordes av MSE-plattformens styrkommitté i ett gemensamt uttalande i november 2017, med anledning av det andra Sporting Chance Forum i Genève. (Centrum för idrott och mänskliga rättigheter, 2022).

- SPORT AND RIGHTS ALLIANCE (SRA)

SRA är en koalition av ledande icke-statliga organisationer, idrottsorganisationer och fackföreningar. Den grundades i början av 2015 för att granska beslutsprocessen för internationella idrotts- och megaevenemang och införa åtgärder som säkerställer att dessa evenemang alltid organiseras på ett sätt som respekterar mänskliga rättigheter (inklusive arbetsrätt), miljön och antikorrupsionskrav i alla skeden av processen. I SRA ingår Amnesty International, Football Supporters Europe, Human Rights Watch, Internationella fackliga samorganisationen och Transparency International Tyskland.

Sport and Rights Alliance har utarbetat minimikrav för mänskliga rättigheter, arbetsnormer, antikorrupsion och intressenternas engagemang för olympiska spel och den olympiska rörelsen. (Sport and Rights Alliance: Om SRA., 2022).

Utbildning i mänskliga rättigheter inom och genom idrott

FN:s råd för mänskliga rättigheter erkänner regelbundet idrottens och särskilt stora idrottsevenemangs potential att utbilda världens ungdomar och främja deras integration genom idrott utan diskriminering av något slag och i linje med den olympiska andan, som kräver mänsklig förståelse, tolerans, rent spel och solidaritet. (Human Rights Council: Leadership, resolve and cooperation, 2018.

- INGET OM OSS UTAN OSS

Slogan "ingenting om oss utan oss" kan också användas inom ungdomsarbete för att förmedla tanken att ingen policy bör beslutas av någon representant utan fullt och direkt deltagande av medlemmarna i den grupp som påverkas av policyn. HRE bygger på inlärningsprocessen och deltagarnas aktiva medverkan.

Europarådet (CoE) skiljer mellan tre pelare för förståelse och förankring:

1. Lärande om mänskliga rättigheter, kunskap om mänskliga rättigheter, vad de är och hur de säkras eller skyddas;
2. Lärande genom mänskliga rättigheter, där man erkänner att sammanhanget och det sätt på vilket lärandet om mänskliga rättigheter organiseras och förmedlas måste vara förenligt med värderingar om mänskliga rättigheter (t.ex. deltagande, tanke- och yttrandefrihet etc.) och att processen för lärande är lika viktig som innehållet i lärandet när det gäller utbildning om mänskliga rättigheter;

Lärande för mänskliga rättigheter, genom att utveckla färdigheter, attityder och värderingar för att eleverna ska kunna tillämpa värderingar om mänskliga rättigheter i sina liv och vidta åtgärder, ensamma eller tillsammans med andra, för att främja och försvara mänskliga rättigheter. (Council of Europe: Introducing human rights education, 2022.

Detta innebär att HRE också är en direkt exponering för mänskliga rättigheter i praktiken. Europarådet använder lekfulla metoder och aktiviteter i sina två viktigaste publikationer om HRE för ungdomar: Compass och Compasito. Medan Compass riktar sig till ungdomar mellan 18 och 35 år, fokuserar Compasito på idéer, inspiration och praktisk hjälp för att utforska mänskliga rättigheter med barn. Medan de två värdefulla CoE-handböckerna endast i liten utsträckning fokuserar på idrott (t.ex. i Compass: Just a minute, s. 201 och On the ladder, s. 238), betonar denna verktygslåda och dess exempelaktiviteter den roll som idrott kan spela i utbildning om mänskliga rättigheter i och genom idrott.

Lek 1: "1,2, droit"

MÅL

1. Öka medvetenheten om mänskliga rättigheter
2. Var fysiskt aktiv
3. Ha kul och njut av ett lekfullt och tävlingsinriktat spel

TID

30 minuter

GRUPPENS STORLEK

4 personer för ett spel.

Obs: Om du har fler handledare kan du göra fler grupper.

FÖRBEREDELSE

Rita spelet på marken:
Hoppbage

IINSTRUKTIONER

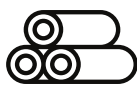
Spelare slänger ett litet föremål, dvs en eftersläpare, i nummerade rektanglar som är skisserade på marken. Spelaren hoppar på valfritt sätt genom mellanrummen för att hämta föremålet.

Handledaren ställer en fråga till person A om mänskliga rättigheter. Om du svarar rätt på frågan går du ett steg framåt. Om du missförstår har du två alternativ:

1. du tar en utmaning: det kommer att vara en fysisk utmaning (t.ex. gör 5 armhävningar)
1. du tar en chans: beror på din tur

Om du lyckas göra utmaningen/chansen - du går inte tillbaka, du stannar där du är.

För att vinna spelen måste spelarna gå från 1-10

MATERIAL

Krita, sten eller liten färgpåse

VARIATIONER

Enkla och svåra frågor beroende på ålder och kunskap om mänskliga rättigheter.

- För ett större antal deltagare:

- Dela in i lag: en spelare spelar på hopphagen och alla de andra svarar (en tidsgräns kan införas för att få in tävlingsmomentet - om en person svarar fel och missar utmaningen/chansen måste de byta med en annan lagkamrat för att öka deltagandet och engagemanget).
- Gör en hopphage för 4 spelare var (som Ludo) - alla fyra spelare tävlar mot varandra med en handledare tilldelad dem.

- För en större fysisk utmaning:

- Skriv en fysisk utmaning på varje rektangel/låda i hopphagen som du måste (exempel: stå på ett ben, sitta på huk, fortsätta klappa, etc.)

- För fysiska funktionshinder:

- Bilda lag med 2 spelare - en person hoppar medan den andra går med dem till rutan och de svarar på frågor tillsammans.

- Spelar med tärning (istället för att hoppa) och behåller alla andra regler (med anpassade fysiska utmaningar om de förlorar en tur och de väljer kortet "Utmaning")

- För språkliga utmaningar:

- Spela in instruktionerna/frågorna på olika språk (med flervalsfrågor så att spelledaren kan veta om de svarat rätt eller inte)

- För synskadade:

- Bilda lag med 2 spelare - en person hoppar medan den andra går med dem till rutan och de svarar på frågor tillsammans.
- Spelar med en tärning på en bräda istället för den skisserade hopphagen. Personen placeras sedan på samma nummer på hopphagen och svarar på frågan.

- För avancerade spelare:

- Att ställa avancerade frågor

- FRÅGOR: LÄTT NIVÅ

1. Berätta för oss om 3 grundläggande mänskliga rättigheter?

Rösträtt, rätt till privatliv, yttrandefrihet och frihet från tortyr, med mera.

2. Hur många artiklar finns det i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna?

30 artiklar.

3. När undertecknades deklARATIONEN?

1948 - "Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna" (The Universal Declaration of Human Rights) är det mest översatta dokumentet i världen. Den finns tillgänglig på 370 språk.

4. För vem är de mänskliga rättigheterna till för?

Alla människor

5. Det dokument som ger alla mänskliga rättigheter kallas?

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna

6. Är religionsfrihet en mänsklig rättighet?

Ja. Artikel 9: Tankefrihet, övertygelsefrihet och religionsfrihet

7. Näm 3 hjältar inom mänskliga rättigheter?

Alla svar är korrekta.

8. Vilken mänsklig rättighet är viktig för dig?

Alla svar är korrekta.

9. Vilka andra mänskliga rättigheter anser du bör ingå i deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna?

Alla svar är korrekta.

10. Avsluta denna mening: "Vi kan inte alla lyckas om..."

Alla svar är korrekta.

- FRÅGOR: AVANCERAD NIVÅ

11. Är rätten till en ren miljö en av de 30 rättigheterna i deklarationen?

Nej, men ändå. Den 8 oktober 2021 antog FN:s råd för mänskliga rättigheter en resolution som erkänner att rätten till en ren, hälsosam och hållbar miljö är en mänsklig rättighet.

12. Vilken är den mest ratificerade konventionen i världen?

konventionen om barnets rättigheter: Konventionen om barnets rättigheter (1989, FN:s medlemsstater)

13. Vilken stadga undertecknades av alla länder?

Förenta nationernas stadga: Förenta nationernas stadga är Förenta nationernas grunddokument. Den undertecknades den 26 juni 1945 i San Francisco, vid avslutningen av Förenta nationernas konferens om internationell organisation, och trädde i kraft den 24 oktober 1945.

14. Nämn ett land som inte har ratificerat konventionen om skydd för barns rättigheter.

De enda länder som inte har ratificerat konventionen är Somalia, Sydsudan och USA.

15. Hur många medlemsländer i FN finns det idag?

Antalet medlemsländer i FN är 193

16. Vilket var det sista landet som gick med i FN?

Det senaste landet att ansluta sig är Sydsudan, som erkändes som en självständig nation 2011.

17. När är internationella kvinnodagen?

Internationella kvinnodagen hade från början inget fastställt datum, men firades i allmänhet i slutet av februari eller början av mars. År 1914 firades Internationella kvinnodagen för första gången den 8 mars i Tyskland.

18. Vem är FN:s nuvarande generalsekreterare?

António Guterres. Generalsekreteraren väljs för en femårsperiod, som kan förnyas för en andra period. Men inte för en tredje gång.

19. Vad heter det mest kända MLK-talet?

"Jag har en dröm"-talet hölls av MLK den 28 augusti 1963 i närvaro av mer än 250 000 människor, en femtedel av dem vita, nära Lincoln Memorial i Washington för att samlas för "jobb och frihet."

20. Vad var föregångaren till FN?

Nationernas Förbund.

- UTMANINGAR

- Gör ankdansen
- Gör 10 armhävningar
- Visa din favorit stretching övningar
- Hoppa på 1 fot medan du roterar
- Tungvridaren
- Sjung en rolig låt
- Säg bananer baklänges
- Upprepa fysisk aktivitet efter mig

- CHANSER

- Du kan stanna där du är, men bara om alla går ett steg före
- Hoppa över nästa tur
- Byt plats med den person som befinner sig närmast dig
- Du åker hem igen
- Det är din lyckodag, du stannar precis där du är
- Tyvärr, denna chans är värdelös

Obs: Detta är exempel på frågor, utmaningar och chanser, de kan anpassas efter behov. Dessutom finns brädversionen av spelet också tillgänglig på ENGSO Youths hemsida!

Lek 2: "Det rättvisa kastspelet"

MÅL

Att visa på skillnader i förutsättningar mellan olika sociala grupper i samhället

TID

30 minuter

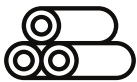
GRUPPENS STORLEK

4 lag med minst 3 och max 8 deltagare

FÖRBEREDELSE

- Markering av linjerna samt göra planen
- Placera korgen i mitten
- Fördelning av bollarna
- Skapa 4 olika lag och ha en domare

MATERIAL

Bollar (som inte studsar), korg och lite tejp

INSTRUKTIONER

- De 4 lagen placeras på samma avstånd från korgen, efter linjerna på den kvadratiske planen.
- Rond 1: Varje lag får samma antal bollar, mellan 2-4 beroende på lagets storlek.
- Lagen kastar bollarna samtidigt. De får en poäng när de gör mål i korgen.
- Om ett lag förlorar en boll (som inte går i korgen) får upphämtare (1 spelare/lag) gå till planen och hämta bollen och ge den till sitt lag för att göra fler poäng.
- När det inte finns några bollar utanför kan domaren plocka upp bollarna i korgen och fördela dem som han/hon vill.
- Det kommer att finnas två olika lag, privilegierade och diskriminerade:
  - Det privilegierade laget kommer att få fler bollar från domaren för nästa omgång.
  - Det diskriminerade laget kommer att få färre bollar och deras upphämtare får inte vara inne på banan för att plocka upp förlorade bollar - de kan bara vänta på att bollarna av misstag släpps i deras område.

*** Privilegierade och missgynnade lag kommer att ändras från en omgång till en annan.

FRÅGOR

Det är viktigt att ha tid för reflektion efter matchen. Möjliga reflektionsfrågor:

INLEDANDE FRÅGOR

- Vad hände under matcherna?
- Märkte du att det fanns olika regler?
- Kan du berätta för oss vilka regler du hade?
- Be personer från varje lag att berätta vilka regler de hade.
- Har du utvecklat strategier i ditt team/med andra team?

PERSONLIG ÅTERKOPPLING

- Du märkte att det fanns olika regler beroende på lag. Dessa ojämlika behandlingar skapade förutsättningar (gynnad) och grupper med sämre förutsättningar (missgynnad).
- Har du märkt att du gynnades/hedsattes under spelet?
- Hur kände du dig när du blev gynnad/missgynnad?
- Hur kändes det att jämföra sig med andra lag under matchen? (solidaritet, empati, frustration, stolthet?)

- Påverkade fördelen/nackdelen hur du spelade under matchen?
- Påverkade det ditt engagemang för spelet att du var gynnad/diskriminerad?
- Hur kände du dig före/under/efter matchen?

REFLEKTION OM Mänskliga rättigheter

- Speglar det här spelet vårt verkliga liv?
- Har du exempel på ojämlik/orättvis behandling i andra sammanhang?
- Vilka budskap förmedlar detta spel?
- Du kände att du hade olika regler och att dina rättigheter kränktes. Det hänvisar faktiskt till begrepp som jämlikhet och grundläggande mänskliga rättigheter som rätten till likabehandling. Kan du nämna några andra grundläggande mänskliga rättigheter?

GENOMFÖRA SPELET I FRAMTIDEN

- Skulle du kunna använda detta spel i din egen miljö för att diskutera mänskliga rättigheter?
- Det här spelet kan genomföras på olika sätt med många variationer. Har du idéer om variationer för spelet?
- Har du idéer om hur detta spel kan anpassas till andra målgrupper?

VARIATIONER

- För en mindre grupp:

Att bara ha 2 lag

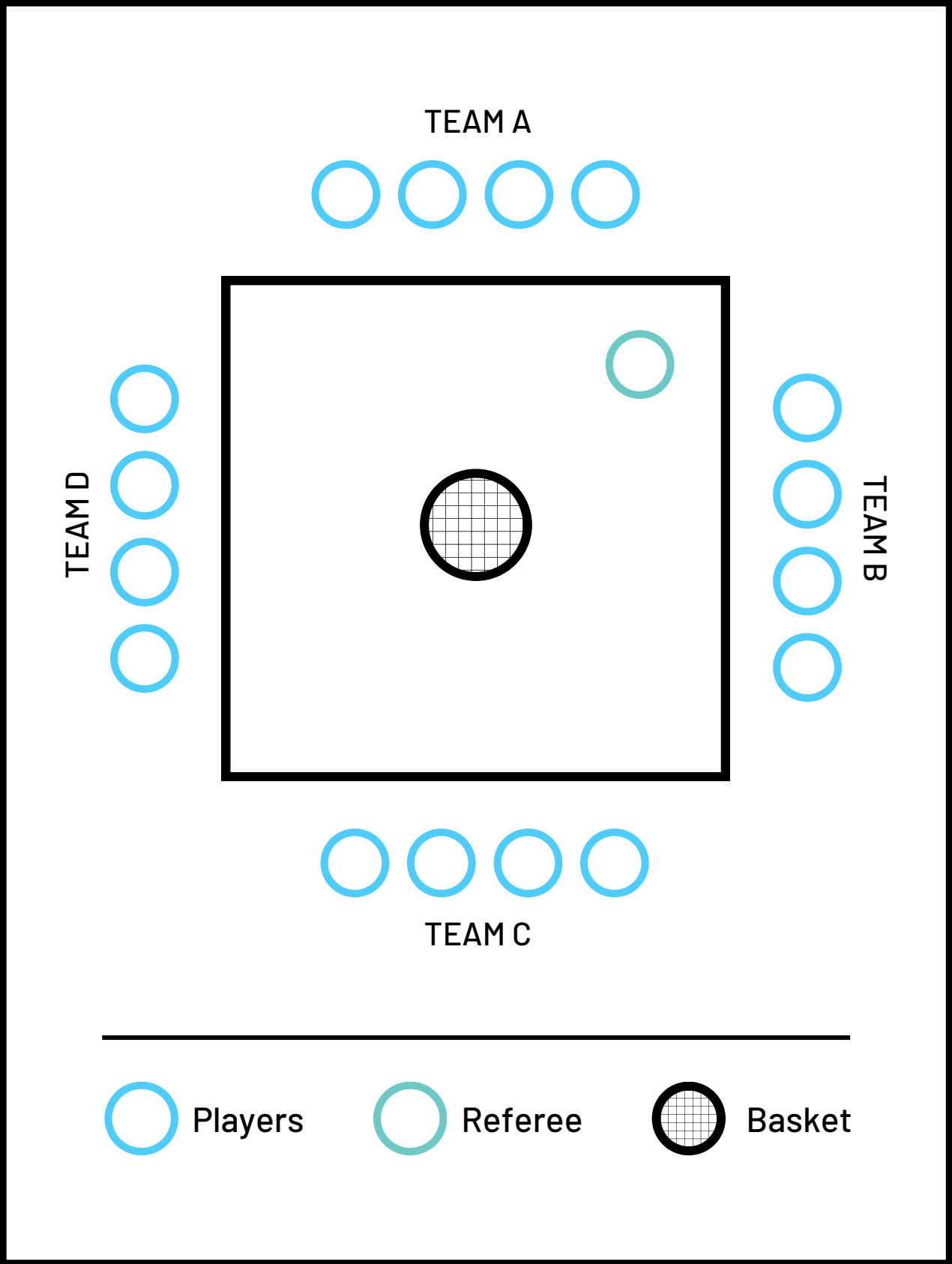
- För ålder:

Rita ett mindre fält

- För synskadade:

1 eller 2 deltagare från varje lag kan ha ögonbindel och vägledas av sina lagkamrater.

***Den här aktiviteten är tillgänglig för personer med fysisk funktionsnedsättning och intellektuell funktionsnedsättning/autismspektrumstörning

Lek 3: "Andra sidan av medaljen"

MÅL

1. Att utforska ämnena mänskliga rättigheter och idrott ur olika perspektiv och hjälpa deltagarna att utveckla kritiskt tänkande;
2. Att skapa en säker miljö för deltagarna att uttrycka sina åsikter.

TID

- 1 omgång: 12 minuter
- 2 minuter för att rösta och para ihop deltagarna
  - 5 minuter för att diskutera ämnet
  - 5 minuter för att avsluta och reflektera över processen

***Spelet kan spelas i många omgångar

GRUPPENS STORLEK

Minst 10 upp och max 15 deltagare

FÖRBEREDELSE

En onlineundersökning med motstridiga åsikter och frågor; denna eller andra liknande webbplatser kan användas för onlineundersökningen.

Förberedda påståenden. Få möjliga påståenden för övervägande:

- Sport är ett privilegium snarare än en mänsklig rättighet
- Idrott kan vara ett verktyg för att främja mänskliga rättigheter
- De flesta sporter är tillgängliga för ungdomar
- Transsexuella kvinnor bör tillåtas att tävla i kvinnliga sporter
- Idrottare har ett ansvar att stå upp för mänskliga rättigheter när de kränks

INSTRUKTIONER

1. Skapa en onlineundersökning med frågor (ja, nej, osäker).
2. Enligt svaren parar handledarna ihop deltagarna efter eget gottfinnande (paren kan ha samma eller motsatta åsikter).
3. Deltagarna får 5 minuter på sig att diskutera ämnet.
4. Deltagarna kommer att ha möjlighet för reflektion: De kan förklara sin position och/eller sin partners position genom att använda pronomenet "jag" i båda fallen för att respektera principen om anonymitet i spelet / De kan reflektera över diskussionsprocessen och hur den utvecklades / eller de kan dela andra tankar/känslor efter diskussion med gruppen.

NOTERINGAR ATT BEAKTA:

- Handledarna bör skapa en trygg miljö redan från början och försäkra deltagarna om att deras svar kommer att förbli anonyma och att det är upp till dem om de vill dela med sig av dessa högt.
- Om ett svar har en majoritet kan handledarna be några deltagare att representera den andra sidan av medaljen (uppmuntra dem att tänka från andra perspektiv).
- Det är möjligt att låta deltagarna föreslå några ämnen/påståenden för diskussion för att få dem att känna sig mer delaktiga i aktiviteten.
- För att uppmuntra konstruktiva samtal rekommenderas att man börjar med att belysa skillnaderna mellan debatt, diskussion och dialog samt klargör att målet med leken inte är att övertyga andra, vinna ett argument eller bevisa att den andra sidan har fel, utan snarare att utveckla ömsesidig förståelse och sträva efter att bättre förstå andras åsikter.

VARIATIONS

För fall med begränsad kapacitet:

- Om det inte finns någon internetuppkoppling kan deltagarna leka leken genom att blunda och sedan räcka upp handen för att uttrycka sina åsikter eller genom att skriva ner dem på kort. Handledarna samlar sedan in korten och bildar par på plats.

- För ålder:

- Enklare frågor;
- Öka längden på varje del av spelet om deltagarna behöver mer tid.

- För synskadade:

- 1 eller 2 deltagare från varje lag kan ha ögonbindel och vägledas av sitt par under tiden för omröstningen. Därefter fortsätter diskussionen enligt beskrivningen ovan.

***Den här aktiviteten är tillgänglig för personer med fysisk funktionsnedsättning och intellektuell funktionsnedsättning/autismspektrumstörning

Inspirationskällor:

Amnesty International

EDUPACT

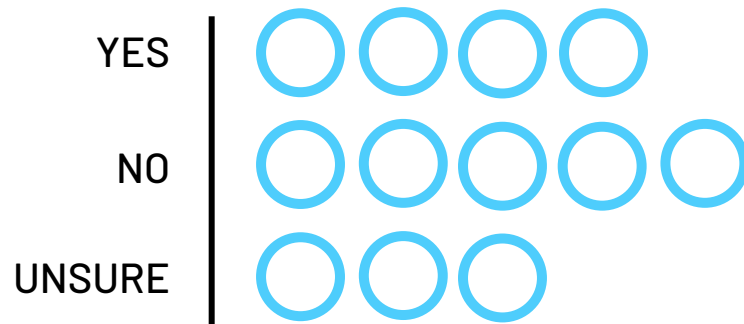

MATERIAL

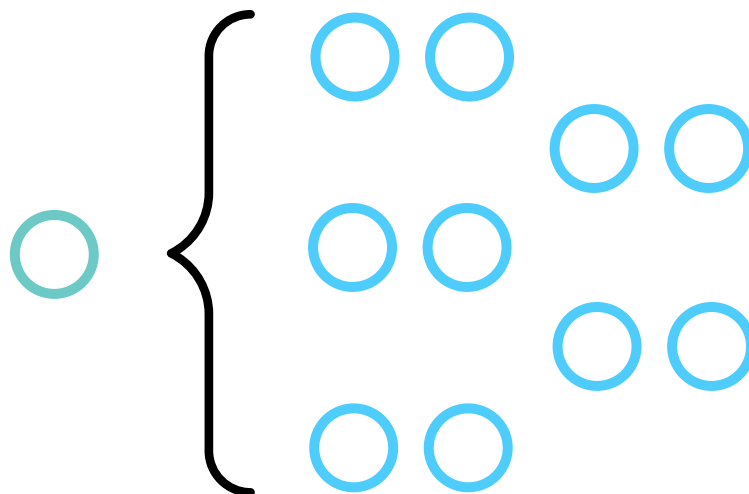
Internet, mobiltelefon

Variant (ingen internetanslutning): papper/penna

PART 1: QUESTION & POLL

PART 2: MATCHING PAIRS

 Players

 Facilitator

Lek 4: "Den (o)jämna spelplanen"

MÅL

Att:

- Reflektera över ojämlikheter, orättvisor och kränkningar av mänskliga rättigheter.
- Främja diskussion om fair play inom idrotten.
- Använda idrott som ett sätt att visa upp/illustrera nackdelar
- Öka medvetenheten om den roll som individuell och kollektiv handlingskraft spelar i frågor som rör mänskliga rättigheter.

TID

1:a steget i spelet:
15-20 min för första skedet av leken
Avrapportering 10-15 min
2:a etappen av spelet:
10-15 min
Avslutande reflektioner 5-10 min

Max 60 min

GRUPPENS STORLEK

8-16 personer uppdelade i två lag beroende på anläggning och utrymme.

Företrädesvis grupp med blandat kön.

7+ år (kan behövas för att anpassa reglerna)

FÖRBEREDELSE

Skriv ut (säkerställa hållbar användning) eller förbered handlingskorten.

Se till att du har all material till hands.

Bestäm variationer, spel, timing och utmaningar för handlingskorten beroende på deltagarnas profil.

Något att hålla tiden med.

**Se till att du kan vägleda deltagarnas diskussion om sociala ojämlikheter, mänskliga rättigheter etc.

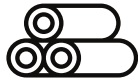
INSTRUKTIONER

Syftet med aktiviteten är att gradvis introducera regler/åtgärder under en idrottsmatch för att skapa nackdelar mellan två konkurrerande lag för att stimulera reflektion över deras egna beteenden relaterade till ojämlikhet och för att främja en bredare diskussion om mänskliga rättigheter.

- Välkomna deltagarna och förklara att de kommer att leka ett boll-lek som de föredrar (om möjligt).
  - Dela in deltagarna i två lika stora lag (könsblandade om möjligt) och dela ut nummerlapparna.
  - Förklara att de under spelet och vid visselpipan kommer att få kort som de ska anpassa sig till.
  - Låt dem leka några minuter med "normala spelregler" och ge sedan handlingskortet till ett lag, låt dem leka i några minuter för att få grepp om det och introducera sedan det nya handlingskortet (som ersätter de tidigare).
  - Förbered och använd eventuella handlingskortet (beroende på förhållandena och deltagarnas ålder).
  - Stoppa spelet och samla spelarna.
  - Ställ reflekterande frågor (vägled dem om det behövs):
    - Vad har du observerat?
    - Hur kändes det för dig?
    - Märkte du att någon spelare missgynnades?
    - Hur kändes det för dig att följa dessa regler?
    - V1: Fråga hur domaren kände sig?
  - Be dem om förslag på hur man kan göra leken mer jämlikt/rättvist
- Vad skulle du göra för att göra leken mer rättvist? (De kan reflektera över beteendenivån och systemnivå anpassningarna)
  - Tänk ut en back up om de inte kommer på något själva (t.ex. Inga mål i följd gjorda av samma kön accepteras).
  - Starta leken igen med de senaste reglerna som var på plats och låt deltagarna balansera det eller göra det mer rättvist.
  - Avslutande reflektion:
    - Gör kopplingen till mänskliga rättigheter och förklara den teoretiska sidan lite. Du kan använda tryckt material eller korta uttalanden om HR för att illustrera praktiken och koppla deras spelupplevelse till faktiska HRE-material. Kan de göra fler paralleller med sina verkliga situationer där de har känt så? Du kan också ge exempel på policyer och hur förändring kan uppnås.
    - Diskussion om positiv särbehandling.
    - Möjlig vägledning till reflektioner om idrott och om att vinna i idrott i allmänhet:
      - Resultaten återspeglar inte nödvändigtvis rättvisheten i leken.
      - Om lagen är obalanserade är spelet inte intressant att spela för något av lagen.
      - Det finns orättvisor, men du har ofta möjlighet att ändra antingen ditt beteende eller spelreglerna för att uppnå en mer jämlik miljö.

En annan version: Inkludera domaren och applicera en roll och handlingskort på dem.

MATERIAL

En boll beroende på boll-leken (eller ett föremål att passa varandra med) och en plan att spela på
Handlingskort

Något för att skilja lagen åt (nummerlappar/band)

Möjliga åtgärds kort (beroende på förhållanden och deltagarens ålder):

Gäller för hela teamet:

- Pojkar kan bara passa bollen till pojkar
- Du kan inte tala
- Du kan inte ta mer än två steg
- Pojkar får inte korsa mittlinjen
- Flickor kan inte röra sig mer än 3 steg åt gången
- Poäng gjorda av flickor räknas dubbelt (kom ihåg att informera domaren/poängdomaren)
- Du kan bara hoppa på en fot / Du kan bara använda en hand

Gäller för enskilda personer:

- Du kan inte röra dig alls
- Du börjar spela för det andra laget
- Ditt mål är värt 5 poäng

Variant 1: Vissla för domaren

Handlingskort för domaren:

- Du kan ge poäng slumpmässigt enligt deras preferenser
- Du startar spelet genom att ge en 5 poängs fördel till ett av lagen.

VARIATIONER

Aktiviteten bör anpassas efter ålder, tonhöjd, fysiska förutsättningar och antal deltagare.

- För ålder:

Rita ett mindre fält

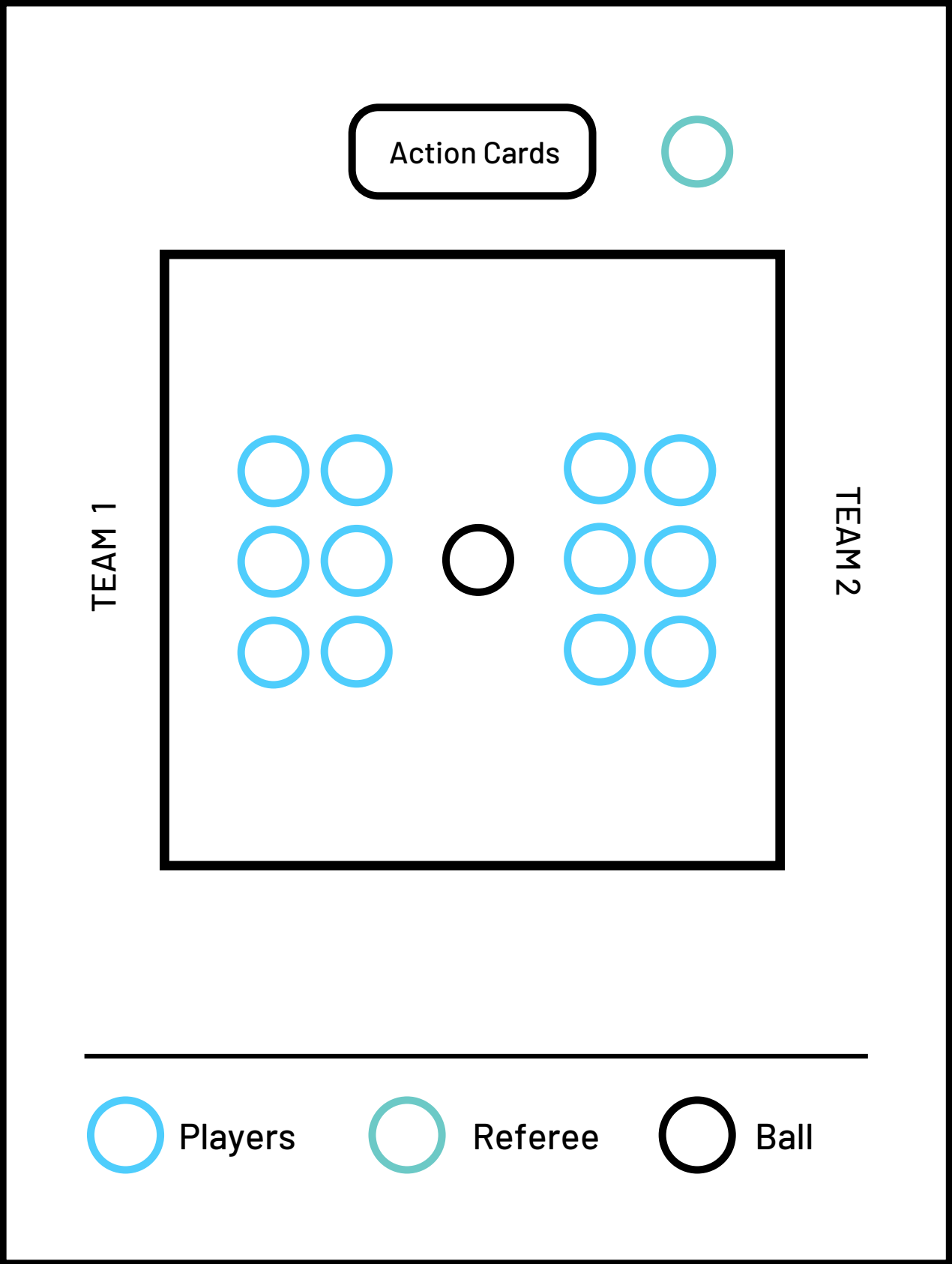
- För synnedsättning:

1 eller 2 deltagare från varje lag kan få ögonbindel och vägledas av sina lagkamrater.

- För erfarna spelare:

Du kan öka spelets svårighetsgrad genom att lägga till ytterligare antal kort i spelet.

Du kan anpassa en annan variant genom att ge handlingskort till hela 1 laget eller individerna (se avsnittet Material).

Workshop om utbildning inom mänskliga rättigheter genom idrotten

Under European Sport Platform 2022 i Arnhem, Nederländerna, ett evenemang som samlar idrottsorganisationer och yrkesverksamma med uppdrag att stärka gräsrotsidrottsrörelsen i Europa, gav ENGSO-Youth en workshop om utbildning i mänskliga rättigheter genom idrotten.

Workshopen varade i 90 minuter och syftade till att testa en icke-formell utbildningsform, vars metodik presenteras nedan och kan anpassas samt genomföras i de lokala samhällena.

- MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER & IDROTEN - WORKSHOP OM EN ICKE-FORMELL UTBILDNING

15 minuter

1. Huvudanförande

Utbildning i mänskliga rättigheter genom idrotten med en snabb översikt över det pågående initiativet

15 minuter

2. Vittnesmål

Inspirerande berättelser från personer som arbetar inom området/personliga berättelser

20 minuter

3. Den andra sidan av medaljen leken

Förberedda uttalanden läses upp högt och deltagarna måste placera sig mellan de två extrema sidorna av konferensrummet enligt deras åsikt (en sida: håller med / en annan sida: håller inte med). Deltagarna uppmanas att berätta varför de står där de står. Efter att ha uttryckt olika åsikter tillfrågas deltagarna om de vill ändra sin position.

30 minuter

4. Ett av leken om mänskliga rättigheter genom idrotten **Example: Det rättvisa kastspelet (lek 2)**

För bättre engagemang kan uppgifterna fördelas mellan tre personer som leder aktiviteten: en ledare som delar in grupperna och förklarar leken, en domare som delar ut bollarna och fastställer reglerna för varje omgång samt en person som leder den avslutande reflektionen. Denna metod att tilldela vissa personer specifika och tydliga uppgifter visade sig vara mycket effektiv för grupphanteringen. Resten av deltagarna uppmanas att delta i leken, antingen genom att leka, titta på eller heja. Reflektionsdelen är en av de viktigaste delarna (för mer information se "slutreflektion" i lek 2).

10 minuter

5. Slutsats

Avslutningsvis är det viktigt att framhålla att deltagare och gäster samarbetade för att säkerställa att workshopen blev en framgång.

Vårt djupaste tack går till alla deltagare i workshopen om mänskliga rättigheter som skapade de ovannämnda spelen, ledde workshopen, deltog i diskussionerna och arbetar som multiplikatorer för mänskliga rättigheter och människorättsutbildning genom idrotten i sina vardag.

Extra kunniga poäng

BILAGA 1: ATT INTEGRERA MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I IDROTTSSEKTORN: EN REKOMMENDATION I 10 STEG

Genom att bekanta idrottssektorn med det breda innehållet i mänskliga rättigheter och det tillämpliga sammanhanget:

1. Utbyte av bästa praxis från organisationer som tillämpar en ansvarsfull inköpskod, arbetar med antidiskrimineringspolicyer och due diligence av barns/idrottarens rättigheter
2. Mobilisering av idrottare som förespråkar övergripande mänskliga rättigheter och konkreta individuella rättigheter inom sin respektive sport
3. Inkludera krav på mänskliga rättigheter i anbudsförfarandet för alla större och medelstora sportevenemang och öppet främja dem under respektive evenemang.
4. Obligatorisk utbildning i skydd av mänskliga rättigheter för tränare, personliga tränare, förmedlare, klubbpersonal, andra anställda, arbetstagare och ombud. Särskilt de som arbetar med barn, underrepresenterade samt utsatta individer. I syfte att införa och upprätthålla ett effektivt licenssystem som bygger på kontroller av brottslig bakgrund och psykologisk såväl som etisk utvärdering.
5. Riktlinjer för urval och rekrytering av klubbpersonal och förslag till formulär för självdeklaration för personer som söker idrottsuppdrag med hänvisning till (4), som resulterar i ett effektivt licenssystem.
6. Öka medvetenheten om en inkluderande idrottsmiljö genom en flerkanalig strategi: öka representationen av underrepresenterade grupper i alla organisatoriska funktioner. Samarbeta med media om aktuella frågor och utveckling, ge en mångfald av aktörer (t.ex. spelare) en röst och en offentlig plattform, samarbeta trovärdigt med sponsorer samt integrera supportergrupper och klubbar.
7. Finansiera social verksamhet, utbildning och information för icke-statliga organisationer som är verksamma på inom idrott och mänskliga rättigheter. Även bidra till att skapa förbindelser med utbildningssektorn dvs skolor och universitet.
8. Dela förståelse för åtaganden om mänskliga rättigheter som en möjlighet till juridiskt klagande
9. Förbättring av sektorsövergripande affärsinitiativ på området idrott och mänskliga rättigheter (allianser som SRA med fler och starkare aktörer)
10. Driva på utvecklingen bort från frågespecifik reglering eller reglering som endast omfattar offentliggörande: fokus på holistisk due diligence och specifika frågor inom det breda spektrumet av mänskliga rättigheter innebär att effekterna för rättighetsinnehavarna blir mer betydande.

BILAGA 2: URVAL AV KONVENTIONER OCH POLICYER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER GENOM TIDERNA

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, 1948

De traumatiska händelserna under andra världskriget visade att de mänskliga rättigheterna inte alltid respekteras av alla. Utrotningen av nästan 17 miljoner människor under Förintelsen, inklusive 6 miljoner judar, skrämde hela världen. Efter kriget gjorde regeringar världen över en samlad insats för att främja internationell fred och förhindra konflikter. Detta resulterade i upprättandet av Förenta nationerna i juni 1945.

Konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord, 1948

Detta är FN:s första fördrag om mänskliga rättigheter. I konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord, som antogs av FN:s generalförsamling 1948, definieras folkmord som att döda eller tillfoga allvarlig fysisk eller psykisk skada på medlemmar av en nationell, etnisk, rasmässig eller religiös grupp i avsikt att helt eller delvis förgöra gruppen. Konventionen gjorde folkmord till ett internationellt brott som kunde åtalas i domstol i vilket land som helst.

Internationell konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering, 1966

ICERD är det viktigaste fördraget som syftar till att eliminera rasdiskriminering globalt. FN:s generalförsamling antog ICERD enhälligt 1965 och konventionen trädde i kraft den 4 januari 1969. Nästan 93 procent av FN:s medlemsstater är parter till ICERD. Genom att ratificera ICERD fördömer dessa stater rasdiskriminering, segregation och apartheid, och de åtar sig att föra en politik för att eliminera rasism och främja förståelse mellan raserna. ICERD:s antagande väckte till en början hopp om att man skulle kunna ta itu med den globala rasismen. Svarta och POC i USA sympatiserade med kampen mot sydafrikansk apartheid eftersom de hade fått utstå sin egen version av apartheid.

1968 års konvention om icke-tillämplighet av lagstadgade preskriptionsbestämmelser på krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten

Konvention om icke-tillämplighet av preskriptionsbestämmelser för krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten. ... Enligt konventionen får ingen signatärstat tillämpa preskriptionsbestämmelser på: Krigsförbrytelser enligt definitionen i stadgan för Internationella militärtribunalen i Nürnberg av den 8 augusti 1945.

Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, 1979

Konventionen beskrivs ofta som en internationell rättighetsförklaring för kvinnor. Den består av en ingress och 30 artiklar och definierar vad som utgör diskriminering av kvinnor och fastställer en dagordning för nationella åtgärder för att avskaffa sådan diskriminering.

I konventionen definieras diskriminering av kvinnor som "...varje åtskillnad, uteslutning eller begränsning på grund av kön som har till verkan eller syfte att försämra eller upphäva kvinnors erkännande, åtnjutande eller utövande, oberoende av civilstånd, på grundval av jämställdhet mellan män och kvinnor, av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, sociala, kulturella, civila eller något annat område."

Konventionen om barnens rättigheter, 1989

1989 gjorde världens ledare ett historiskt åtagande gentemot världens barn genom att anta FN:s konvention om barnens rättigheter - ett internationellt avtal om barndomen. Det har blivit det **mest ratificerade människorättsfördraget i historien** och har bidragit till att förändra barns liv runt om i världen. Konventionen omfattar alla barns mänskliga rättigheter - medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter - i ett enda dokument

Konventionen om migrerande arbetares och deras familjemedlemmars rättigheter, 1990

Det främsta syftet med konventionen är att främja respekten för migranternas mänskliga rättigheter. Migranter är inte bara arbetstagare, de är också mänskliga varelser. Konventionen skapar inga nya rättigheter för migranter utan syftar till att garantera likabehandling och samma arbetsvillkor, även när det gäller tillfälligt arbete, för migranter och medborgare. Konventionen är nyskapande eftersom den bygger på den grundläggande uppfattningen att alla migranter bör ha tillgång till en miniminivå av skydd.

Under tiden föreslår konventionen att åtgärder vidtas för att utrota illegala förflyttningar, särskilt genom att bekämpa vilseledande information som uppmuntrar människor att migrera olagligt, och genom sanktioner mot människosmugglare och arbetsgivare för papperslösa migranter.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)), 2006

CRPD är det första bindande internationella människorättsinstrumentet som uttryckligen tar upp funktionshinder. I konventionen erkänns rätten för personer med funktionsnedsättning att ha rättskapacitet "på lika villkor som andra i livets alla aspekter".

Den stöder en rättighetsbaserad strategi och undanröjer hinder för att se till att funktionshindrade kan få anständigt arbete och lika lön. Man vidtar också åtgärder för att bekämpa alla negativa eller diskriminerande stereotyper eller fördomar mot funktionshindrade i offentligheten och i medierna samt säkerställer att funktionshindrade har lika rätt till rättvisa genom att tillhandahålla lämplig juridisk rådgivning och stöd.

Vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, 2011

UNGP är en uppsättning riktlinjer för stater och företag för att förebygga, hantera och åtgärda kränkningar av mänskliga rättigheter som begås i affärsverksamhet.

De föreslogs av FN:s särskilda representant för företag och mänskliga rättigheter, John Ruggie, och godkändes av FN:s råd för mänskliga rättigheter i juni 2011. I samma resolution inrättade FN:s råd för mänskliga rättigheter FN:s arbetsgrupp för företag och mänskliga rättigheter.

UNGP omfattar tre pelare som beskriver hur stater och företag ska implementera ramverket: Statens skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna. Företagens ansvar att respektera de mänskliga rättigheterna. Tillgång till gottgörelse för offer för företagsrelaterade övergrepp.

Notering: För vart och ett av dessa instrument har en expertkommitté inrättats för att övervaka att de fördragsslutande staterna genomför bestämmelserna i fördraget.

This publication was produced by ENGSO Youth with the support of the European Youth Foundation of the Council of Europe. It does not necessarily reflect the official position of the Council of Europe.

@engsoyouth

Co-funded by
the European Union

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.